

محمد سلیم

پی ایچ ڈی اسکالر، شعبہ بلوچی، جامعہ بلوچستان، کوئٹہ

ڈاکٹر عبدالرزاق (اے-آر داڈ)

سپر وائزر، اسسٹنٹ پروفیسر، شعبہ بلوچی، جامعہ بلوچستان، کوئٹہ۔

بلوچی نوکیں شائریء نرگسیت

Muhammad Saleem *

PhD Scholar, Department of Balochi, University of Balochistan, Quetta.

Dr. Abdul Razzaq (A.R Daad)

Supervisor, Assistant Professor, Department of Balochi, University of Balochistan, Quetta.

*Corresponding Author: saleemhamraz@gmail.com

Narcissism in Modern Balochi Poetry

This study explores the historical background of narcissism siting its roots in the Greek Mythology and highlights the psychological aspects in literature. Furthermore, it sheds light on the significance of narcissism in point of view of classical and modern literature. Most importantly, this research work focuses the theme of narcissism in modern Balochi poetry, focusing on how contemporary poets navigate self-identity, ego, and individualism within a traditionally collective and tribal cultural framework. As Balochi poetry evolves in response to socio-political changes, urbanization, the influence of global literary trends and an influential linkage with Balochi classical poetry, a noticeable shift toward self-centric expression has emerged. This paper examines how narcissistic tendencies manifest in poetic voice, subject matter, and stylistic choices—often through heightened self-reflection, glorification of personal suffering, and a preoccupation with the poet's own image and emotions. Drawing on the works of prominent modern Balochi poets, the study highlights how narcissism functions both as a psychological undercurrent and as a literary device, reflecting broader

tensions between tradition and modernity, community and individuality. Ultimately, the research situates narcissism not merely as a personal trait but as a mirror of the evolving identity struggles within Baloch society.

Key Words: *Narcissism, Mythology, Creativity, Egoism, literary, Classical, Modern, Aesthetic, Genre, Ode, Style, Diction, Poetry.*

نرگسیت ۽ بند پتری پشدر: نرگسیت بندر ۽ شہ زانتی (فلسفہ) ۽ گالبندے کہ ایٹھی ۽ پشدر یونان ۽ شرک ۽ پالی (Mythical) کیسے یے ۽ گول بندوک انت۔ اے کہہ باز رنگ ۽ دروشم ۽ بیان کنگ بونگ، بلے ذرائیں پول کاراے گپ ۽ سراتپاک انت کہ اے کہہ ۽ نجل یونان انت۔

یونان ۽ نارسسی سس (Narcissus) نامیں وش رنگ ۽ ڈولدر اریں وارنا یے ہست ات۔ تیوگیں یونان ۽ آئی ۽ شرنگی ۽ نام درآورتگ ات۔ یک روچے نارسسی سس جاگہ یے روگ ۽ ات کہ آئی ۽ سنگر تگیں چمگے ۽ آپ ۽ وتی آکس دیست۔ وتی آکس ۽ گندگ ۽ گول آوتی جند ۽ سراسید ۽ گنوک بیت۔ انچو گشتنت آھے آپ ۽ کش ۽ نندیت ۽ وتی آکس ۽ چارگ ۽ انچو مشکول بیت کہ آپ ۽ ورگ ۽ سائے نہ بیت۔ آئی ۽ انچو گمان بیت کہ کسے آپ ۽ تہ ۽ آئی ۽ چارگ ۽ انت۔ آ ۽ حمد ۽ نندیت ۽ یک پیم ۽ وتی آکس ۽ چاریت داں حمد ۽ ساہ دنت۔ پداھے جاہ ۽ یک جلوہ ناکیں ۽ پلے ز دیت کہ ”نرگس“ ۽ نام ۽ زانگ بیت۔ (راؤ، ۲۰۲۰: ۱۵)

یونان ۽ ورناء اے گیدی کہ (دیومالائی کہہ) چو کہ سرزبانی ر بیت ۽ کہ یے، ایٹھی ۽ گنگ ۽ تہ ۽ باز پرک ۽ پیر ہست انت۔ اے کہہ وڑوڑ ۽ گنگ ۽ بیان کنگ بونگ۔

The term ‘narcissism’ originated from the Roman poet Ovid’s *Metamorphoses* (Book III) in the first century story of Narcissus and Echo, and much later evolved into a highly specialized psychoanalytic term. In Ovid’s myth, Narcissus is a handsome young man who spurns the advances of many potential lovers, including the nymph Echo, named this way because she was cursed to only echo the sounds that others made. After Narcissus rejects Echo, the gods punish him by making him fall in love with his own reflection in a pool. Finding that the object of his love cannot love him back, he pines away and dies. (Konrath, 2007:1)

نرگس ۽ پل کہ دنیا ۽ ڈولدر تریں پل لیگ بیت ۽ شازی ۽ ر داتک ۽ تہرانی تہ ۽ ایٹھی ۽ مسال ۽ درور دینگ بنت،

اسل یونان ءِھے ورنہ ءِ شرنگی ءِ جلوہ گنگ بیت۔ یونانیانیتک ہم ہمیش انت کہ اے ورنہ مرگ ءِ زند نرگس ءِ پل ءِ
ذروشم ءِ کپتنگ ءِ کائنات ءِ جلوہ جوڑ بوتگ۔

اہل یونان کا اعتقاد تھا کہ اُس خوش رُو نوجوان کی روح ایک خوبصورت پھول کی شکل میں ظاہر
ہوئی جس کو انہوں نے نرگس کے نام سے موسوم کیا۔ نرگس کا پھول آنکھ سے مشابہت رکھتا
ہے۔ اسی وقت سے آج تک وہ کائنات حسن کا تماشائی ہے۔ (راؤ، ۲۰۲۰: ۱۵)

ہریدھی کرن ءِ گڈسرا ءِ ایلس نامیں زانت کار ءِ دانشور ءِ نارس سزم ءِ سراکار کت ءِ اے لیکہ گوں انسان ءِ
جنسی واہگال گوں ہمگر نچ کت۔ پدانوکیں دور ءِ بزاں بیستمی کرن میلادی ءِ سگنڈ فرائیڈ ءِ نارس سزم ءِ گالبنڈ لیکہی
ذروشم ءِ دم ءِ آورت ءِ ایشی ءِ رانفسیاتی حساب ءِ شاہیگانیں مانا یے دات۔ فرائیڈ ءِ اوں بنی آدم ءِ جنسی ہل ءِ واہگانی ردءِ
نارس سزم ءِ گیشواری کت ءِ وتی اے لیکہ ءِ ”لبڈ و تھیوری“ ءِ نام دات۔

Ellis (1898) originally coined the term ‘narcissism’ to apply to auto-eroticism, i.e. a sexual perversion where the person takes himself as a sexual object. Despite its subsequent varying usage, the term has nevertheless retained the implication of a positive libidinal feeling towards the self. The definition most widely accepted is Hartmann’s (1950) ‘the libidinal investment of the self’, this departing little from Freud’s original formulation in his paper ‘On narcissism: An introduction’ (1914). Freud gave narcissism a place in the regular course of human sexual development as part of his libido theory. Assuming that the individual has a fixed quantity of libido at his disposal, his central tenet was that libidinal cathexis of the subject is object love and libidinal cathexis of the self is narcissism. (Russell, 1985: 137)

نرگسیت ءِ آماچیں مردم مَن دوست، وت پسند ءِ چہ مردم ءِ مچیاں بیک ءِ گستا بیت۔ آمر دمانی تب ءِ مزاج ءِ
گوں ہمد پ بوت نہ کنت ءِ وت ءِ جد آیں سپاہ ءِ شخصیتے لیکیت۔ آہاں گوں دنیا ءِ ہٹ ءِ واہگ نہ بیت۔ آئی ءِ دلگوش ہر
وہد ءِ گوں وت ءِ بیت ءِ وتی بدن ءِ بالاد ءِ شید آئی بیت۔ آئی ءِ وت ءِ چہ ابید دگہ کس نگاہاں مان نیت۔
”وہ اکثر خود پسندانہ، تحقیر آمیز اور سر پرستانہ ظاہر کرتے ہیں اور معمولی آدمی کو خاطر میں نہیں
لائے۔“ (راؤ، ۲۰۲۰: ۳۳)

نرگسیت وڑوڑ در شانگ بیت۔ چو کہ یک نیرے (فرد) نرگسیت ادارگ ء کھول ء ہاتر ء بازیں اڑ ء جنجال
ودی کت کنت ہمے وڑوڑ ہوا میں یاد دمانی نرگسیت میاں استمانی رد ء ملک ء راجانی میان ء اڑ ء کڑ پیداک کمنگ سوب جوڑ
بوت کنت۔ نرگسیت ء باز تہر ء بہر انت کہ ایشانی تہ ء یکے لبز انکی نرگسیت انت۔ ماں لبز انک ء نرگسیت شازی ء رداک
ہر دو تہرانی تہ ء گندگ بیت۔

”ادب بھی نرگسیت کا ایک اہم وسیلہ ہے۔ دنیا کے کسی بھی زبان کے ادب کا مطالعہ کیا جائے،

نرگسیت مختلف پیرایوں میں ہر نوع کے ادب نظم و نثر میں نظر آتی ہے۔“ (ہمیش)

نرگسیت رداک ء گیسن شازی ء تہ ء زیات درا بیت۔ شازی ء تہر دستونک پہ نرگسیت ء در شانگ ء نجو امیں
تب ء نیلے ء واہندا ت۔ چٹیش لپے کارے نیست کہ آئی ء ماں وئی شازی ء نرگسیت ء درا نگازی نہ کنگ۔ ہک مز میں شاز
ء لپے کارانی شازی ء نرگسیت ء پد ء نشان پڈر انت۔ نرگسیت اسل ء لبز انت ء نبشتہ کار ء سپاہ ء شخصیت ء ارزشتی میں بہرے
لیلگ بیت۔ چو کہ ساچشت کاری دری جوزگ ء مارشٹاں ہوا کلم کار ء وئی زات ء جاو ء مار گانی در شانگ ء وسیلہ انت،
پہیشکا ساچشت کار ء زاتی کتہ کاری ء تجربت ہم گوں آئی ء بندوک انت۔ ساچشت کاروت ء چہ لس مہلوک ء جداء زانت
کار تر لیکت، آچاگرد ء ماروک ء حساس ترین مردم زانگ بنت، ہمے ہاتر ء اے گپ آہانی سائیگی ء بہرے جوڑ بوتگ ء
آہانی اندر ء نرگسیت ء جاگہ کنگ۔

Narcissism appears in poetry through a poet's self-fascination, often stemming from a desire for artistic success, the cultural idea of genius, or a need for external validation. Causes can range from inherent factors like a genetic predisposition to personality traits, to environmental influences such as childhood experiences with parental admiration or a focus on external rewards. This creates a space for the artist to express their self-perception and is a common subject for literary analysis, with examples found in poets like Walt Whitman and the work of Louise Glück. (Google.com/search, 31-08-2025, 12:20)

نرگسیت ہک بنی آدم ء ہون ء ہوا انت، بے شاز ء لپے کار یا نبشتہ کار اے درگت ء گیسن نرگسیت ء آماج
انت۔ ایشی ء اللت ء سوب باز رنگ ء دیم ء کابنت۔ چو کہ ازم ء توانائی، نام داری، مزن ء نامی میں کھول ء کٹے ء گوں سیادی
دارگ یا وئی زات ء زیات ء سراپہر ء شان کنگ۔ انچو کہ اردو زبان ء مزن نامیں لپے کار اسد اللہ خان غالب ء وئی کت ء
کھول ء سراناز بوتگ۔ چو کہ لبز انک بنی آدم ء زات ء در شان انت، پہیشکا نبشتہ کار ء زاتی پگر ء لیکہ آئی ء ساچشتانی اندر ء
پڈر بنت۔

بلوچی شاعریء نرگسیت ۽ رنگ ۽ دروشم چہ بلوچی اھدی شاعری ۽ گون ۽ پیداک انت۔ بلوچی اھدی شاعری ۽ مستر ۽ گچینی بنگپ گھگھیری ۽ مہری بنگپ انت۔ گھگھیری شاعری ۽ دژمن ۽ کم لینگ ۽ وت ۽ مزن ۽ تمر دینگ بلوچ لہ کارانی بنگی دود ۽ ریتے۔ وتی توان ۽ تمر دی ۽ سرا پھر ۽ ناز کنگ، دژمن ۽ پاتراپ ۽ بہار دینگ بلوچی اھدی شاعری ۽ نرگسیت ۽ چیدگ ۽ نشان انت۔ میر گورام وتی شمیر ۽ میر چاکر ۽ اے رنگ ۽ بہار دنت ۽ گسیت۔

چاکر تورودانی سوری سول ۽

ماں بون ۽ ہنک ۽ ماں سراترے

شاہے تہی ہند ۽ شاہے تہی سندھ ات

(تہی) چیرگ ۽ دیوان ۽ مراگاہ ات

ترا بڑات منی پولاتیں تہر زین ۽

کیت ۽ ماں مولانی گور دیم ۽

بار ترا بارت، نے باد تیلین ایت

شرنگ ۽ توپان ترا اچکلین ایت

(گورام، ۲۰۱۶: ۱۱۵)

بلوچی اھدی شاعری ۽ میر چاکر رند ۽ شاعری بہ بیت یا میر گورام لاشاری ۽، شہداد ۽ مہناز ۽ شاعری بہ بیت یا بلاچ گور گچ ۽ مہری ۽ گھگھیری شاعری بہ بیت، ہک تک ۽ پہنات ۽ نرگسیت ۽ رنگ درانت۔ میر چاکر گورام لاشاری ۽ پسو ۽ شند ۽ سوچا کیں لہزاں کار مرز کنت۔ شمیرانی اے چندے بند نرگسیت ۽ جو انیں مسال ۽ درور انت۔

قولیں وتی شہبکی سر ۽ پوٹرواں

چہ ہریب گرانیں لشکرے کاراں

پہ سرگ زڑیں چیدگے بنداں

ساھتے کوٹ ۽ سر بر ۽ ننداں

من ترا گاجی کور دپاں نیلاں

چہ نلی ۽ پہ جاک گلیناں

سر ڈھور بے ماں گجرات باگیں

(ہمیش، ۱۲۱)

بلوچی کوھنیں شاعری ءدومی دور کہ ملائی دور ءنام ءزانگ بیت، نرگسیت ءھساب ءسک توانا ءازگار انت۔
اے دور ءگیشتر لپے کار وانندگ ءملائیں شاعر بوٹگ انت، ھمے سوب انت کہ آھانی شاعری ءنرگسیت ءھمرائی ءازم ء
ایدگہ تھر ءبھر ھوار کپتنگ انت۔ ازم ءفن ءرد ءملا فاضل اے زمانگ ءدانائیں شاعرے لیگ بیت۔ اے درگت ءملا
فاضل ءشاعری ءنرگسیت ءرنگ ءگوناپ گیشتر گندگ بنت۔

بس کن او فاضل تی سخن یکے

کس پے دنیا ءمہ کنت ھکے

ھر کس روت کہ راہے بر حقیں

پہ ترا حم کنت قادر لائیں

(فاضل، ۲۰۱۳: ۳۲۸)

ملا فاضل ءابید اے دور ءدگہ لپے کارے جام دُرک انت کہ آئی ءشاعری ءنرگسیت مزنیں کسائے ءگندگ
بیت۔ پہ درور شاعری، لہتیں بند انت کہ نرگسیت ءجو انیں مسال انت۔

گوش ات گپتراں

شعیر ءدپتراں

لالوں رُپنگاں

گالوں شنگاں

دڑوں سُدپنگاں

(دُرک، ۲۰۰۶: ۲۸)

بلوچی نوکیں شاعری چو کہ بلوچی کوھنیں شاعری ءکڑی ءدُرچ انت، دومی اے کہ بلوچی نوکیں شاعری ءسرا
فارسی ءاردو شاعری ءھوار میاں استمانی شاعری ءسان ءاسر کپتنگ انت، پمیشکا بلوچی نوکیں شاعری، لپے کاری ءایدگہ ازم
ءبنگلانی ھوری ءنرگسیت ءبنگپ ءسرها لال چکار انت۔ ھک شاعر ءوتی شاعری ءجند ءزات ءمن دوستی ءداستان بیان کنگ
انت۔ نرگسیت ءکار گرگ ءرد ءآھاں لپھاں ھوار دستونک شاعری تھر ءگونے جوانی ءکار کپتنگ۔
بلوچی نوکیں شاعری ءبنداتی شاعری تہ ءمیر گل خان نصیر ءگور ءنرگسیت ءشعیری مسال ءدرور گندگ بنت۔

چو کہ آئی وئی شاعری بنگلہ و سیاسی لیگہانی درشان و سر اسک پہر و ناز بوتگ، پکھیشکا آئی و شاعری و نرگسیت و توار و آہل
توانا میں دروشے و درانت۔ سیاسی ہنگیری، زوراک و زالم و دیم و سر و جہل نہ کنگ، نہ منگ و مان نیارگ چہ بندت و آئی
و شاعری و بہرے آنت۔ پہ درور اے شاعران بگندرات۔

نصیر و شاعری توپان و گرنڈے
جتائیں گپتہ یک راہ بند و رندے
(نصیر، ۲۰۱۴: ۱۹۶)

میر گل خان نصیر وئی چند و شاعری و توسپ و ستا و انجیں رگے و کنگ و آنت کہ وئی شاعران در و لال و
گوہراں گوں شین و نگ و آنت۔ اے تہمیں نرگسیت و درشان و سوب و اصل و آئی و گوں سیاسی چست و ایراں بہر
زورگ و سیاسی حساب و آئی و پگر و لیکہ و توانائی و نشانی آنت۔

نوکی و جدیدی و حساب و میر گل خان نصیر و بلوچی نوکیں شاعری و سیاسی و سماجی بنگپانی و رد و مز نہیں سان و
اسرے دور و اتگ، بلے از می حساب و آئی و شاعری و چشمیں کنگے نہ کش اتگ کہ رند و شاعران ہے کنگ بہ گپتہ و دیم و
بہ شین آنت۔ آئی و وئی ہیال و لیگہانی و درانگازی و بلوچی کلا سیکل شاعری و تہر ”جوگت“ اہم گچین کنگ، بلے اے تہر و
چشمیں از می کمالے بکش ات وے نہ کنگ کہ کسے آئی و رند گیری و کت بہ کنت۔ آئی و شاعری و نرگسیت و تک از می نہ آنت
بلکین سیاسی و سر و سوجی بنگپانی و مت آنت۔

گل خان نصیر و پیم و میر محمد حسین عنقا ہم سیاسی چست و ایراں تچک و ہوار بوتگ بلے آئی و توار چو سادگ و
ترند نہ آنت چو کہ گل خان نصیر نگ آنت۔ بلے نرگسیت و حساب و آئی و سیاسی شاعرانی زبان سک تہل و جور آنت۔
من عنقا ہون رینگ چنگہ ملک و باگ پھلین آنت
نہ کنگت و ت سراں گوہر کدی دریا و پھلا نکال
(عنقا، ۱۹۸۶: ۹۱)

عنقا و ت و چو گل خان نصیر و داب و ر بیت و کوہنیں تہرانی کیڑ و زندانی نہ کنگ بلکین آئی و جوگ و ہوار
دستونک و پیمیں شاعری تہرے و وئی سیاسی و سماجی بنگلہ گوں مز نہیں از می کمال و بیان کنگ آنت۔ عنقا وئی شاعری و کمت
و وئی ملک و کوم و بند پتر و نہسیگ و راج و جاور حالانی و درانگازی و کنت، و ہے کرد و سرا پہر بندیت و گشیت۔
مزاں کہ شعر و پہ نام و کناناں پر یاتاں

وٹی وٹلک ۽ من تاریخ لکھ گایاں چوش

(عقبا، ۲۰۰۷: ۳۲)

زرگسیت ساچشت کاری ۽ بنگلی ایلٹ ۽ سوبے۔ لہزانت یا چاچشت کار ۽ سپاہ ۽ شخصیت ۽ جوڑ کنگ ۽ زرگسیت ۽ مزینیں کردے۔ گندگ ۽ ساچشت کار چاگرد ۽ لس مردمانی پیم ۽ انت، بلے آئی ۽ سپاہ ۽ یک جدا میں تکی آئی ۽ ساچشتی پہنات انت کہ آئی ۽ چہ ابرم گون ۽ پیداک انت۔ ساچشت کاری بس یک مھی (ذہنی) کردے نہ انت بلکین ایسی ۽ تہ ۽ جوڑگ، چاڑ ۽ انسان ۽ زات ہم ہوار انت کہ مزینیں تجربت ۽ کتہ کاریاں رند آئی ۽ دست کپتنگ انت۔ پمیشکا نفسیاتی حساب ۽ یک ساچشت کارے چہ راجمان ۽ ایدگہ مردماں جداء گستا انت۔

سید ہاشمی بلوچی نوکیں شازی ۽ ہمالپہ کار انت کہ آئی ۽ بلوچی نوکیں شازی ربیت ۽ درامدیں لہزانتانی پولنکین سان ۽ اسراں کش ات ۽ نوکی ۽ جدیدیت ۽ سیمسراں آورت ۽ سرکت۔ شازی ۽ پڑ ۽ آئی ۽ چہ وتی تجربت ۽ کتہ کاریانی کتہ ۽ بلوچی دستونک ۽ نوکیں رنگ ۽ گوناپ بکش ات۔ ساچشت کارے ۽ بستار ۽ سید ہاشمی مزینیں کتہ کاری ۽ تجربتانی تہ ۽ گوستگ، آئی ۽ شنیری ازم ۽ ہمینچو مزین ۽ شاہیگان انت کہ آماں وتی چاگرد ۽ جدا میں شخصیت ۽ سپاہ بیے ۽ واہند انت۔ پمیشکا آئی ۽ شازی ۽ زرگسیت ۽ رنگ ۽ گوناپ مزینیں کچ ۽ کسا سے ۽ درابنت۔ وتی دستونکے ۽ بندے ۽ تہ ۽ آوتی زرگسیت ۽ اے رنگ ۽ پد رکت۔

ھچ باج نہ بارت چہ من ۽ کپتار ۽ سکندر

من کوروشاں گالانی، نیاں پرتھگین دارپوش

(ہاشمی، ۱۹۸۸: ۹۵)

زرگسیت سید ہاشمی ۽ گور ۽ نہ ایوک ۽ از می تک ۽ موجودانت، بلکین سید ۽ وت ۽ از می حساب ۽ ہمینچو مہر ۽ مہکم کنگ کہ آھرگ ۽ گول دیم پدیم بیت ۽ بان بزرگ ۽ جار ۽ ہم جنت۔ زرگسیت سید ہاشمی ۽ زند ۽ سپاہ ۽ انجین براہ ۽ جلوہ بیے جوڑ بوتگ کہ پھر ۽ شان بس ہمانی ۽ برایت۔

سید انت کنت من ۽ کوہیں مرگ ذرشت نہ کنت

کہ واہگ ۽ گلین زوراکیاں چہ گدیگچاں

(ہمیش، ۲۰)

سید ہاشمی بلوچی نوکیں شازی ۽ نوکی ۽ مٹو گرانت ۽ ربیت ۽ کدیبی ۽ ھچ وڑ ۽ مٹوک نہ انت۔ ایک نیمگے چہ

بلوچی اہدی شائری ءِ হাস ملافاصل ءِ چہ بازسان ءِ اسرے زرتنگ۔ بے پداہم آبلوچی شائری ءِ نوکی ءِ راہ ءِ دراں سپر کنگ ءِ واہگد ارانت۔ سیدہاشمی ءِ احساس برتری (Megalomania) اسل ءِ آئی ءِ زانت ءِ زانگ یا شنیری ازم ءِ منت انت کہ آوتی شائری ءِ سراپہر ءِ شان کنت۔ وتی زانت کاری ءِ سراچوش پھر کنت ءِ گشتیت۔

زبانوں شہد ءِ پُر گال انت ہبر زانتانی دیوان ءِ

گسید گپتارے ءِ دل زاناں پتن مہربان بوتنگ

(ہاشمی، ۲۰۰۹: ۵۶)

بلوچی نوکیں شائری ءِ سیدہاشمی ءِ رند، عطا شاد ہمانام انت کہ آئی ءِ گوں وتی زاتی کنتہ کاری ءِ تجربتانی مکنت ءِ بلوچی نوکیں شائری ءِ کوہن ءِ کدیمیں در شانگ ءِ تب بدل کنگ ءِ نوکیں شنیری ربیت ثراشتنگ ءِ دیم ءِ آورتنگ۔ بندت ءِ اے نوکیں شنیری ربیت متنگ نہ بوت انت ءِ ایشاں ایر جتنگ ءِ ملامت کنتنگ بوت۔ ہمے نوکیں شنیری تب کہ عطا شاد ءِ وتی زاتی تجربتانی بنلا ءِ بلوچی نوکیں شائری ءِ آژانگ کنگ ات انت، ایشانی سوب ءِ عطا شاد ءِ بازیں بد ءِ زد، جنجال ءِ چکانسری سگ اتنگ۔ اے درگت ءِ عطا شاد ءِ جند ءِ کنگ انت:

”امان ءِ ”الس“ شاہد انت دگہ بدورد ءِ ابید من ءِ زاہ ہم دیک بوتنگ۔ مادر پدر آزات ہم گتنگ

بوتنگ۔ (شاد، ۲۰۱۵: ۲۸)

عطا شاد انچو وتی شائری ءِ پارست ءِ میاری ءِ ملامت کنتنگ بوتنگ، ہمے بیہم ءِ زاتی زندگی ءِ ہم انچو دوست دارگ نہ بوتنگ، بلکیں مدام تون ءِ بیگورانی آماج بوتنگ۔ اے آئی ءِ زانت ءِ زانگ، شائری ءِ ازم ءِ کمال بوتنگ کہ آوتیاں چہ گسین درامداں دوست داشتنگ ءِ مرچی وتی ہم نالاج انت کہ آئی ءِ ازم ءِ مزنی ءِ بہ من انت۔ پمیشکا عطا شاد ءِ شائری ءِ نرگسیت ءِ گسین وتیاں گوں گلگ، تنکی پرک ءِ پیر، زات ءِ بولک یاٹگی مزن گندی ءِ نرندیں مارشت ءِ سان درابنت۔

درامدے کہ تراعت ءِ شرف بختیت

وتی ہما کہ تی کاری ءِ پدا کپتنگ

(شاد، ۱۹۹۶: ۶۹)

آئی ءِ دگہ دستونکے ءِ بند انت کہ اود ءِ آمیر ءِ نواب، نکری ءِ سردارانی مزن گندی ءِ ٹکٹ ءِ بولکی پھر ءِ شان پدر بنت۔ چو کہ عطا شاد ءِ سیادی مکران ءِ دگ ءِ بوتنگ، اود ءِ چشیں سردار ءِ نوابی دود ءِ رسم نیست انت۔ آوہدے وانگ ءِ ہاتر ءِ کوٹہ ءِ روت ءِ پدا ہمود ءِ جاہ مند بیت، گرازند ءِ ہمک گام ءِ آئی ءِ تنکی پرک ءِ پیر ءِ شگان ءِ بیگورال گوں دیم پہ دیم

بُوگ کپیت۔ پرچا کہ آئی سیادی گوں زرگر کہول ۽ بونگ کہ ماں بلوچستان ۽ جہلی کہولے زانگ بیت۔ عطا شاد ۽ ہمے
بنگپ اے رنگ ۽ درشان کنگ۔

اے دل ۽ بچکی انت، اے نیت ۽ نیکی کہ عطا

وت ۽ لیکنت مُرید اے مزین پیر منی

(شاد، ۱۹۹۶: ۳۱)

زمانگ ۽ تزن ۽ تہاراں عطا شاد انچو زدگ کنگ کہ آئی ۽ گور ۽ نرگیت ۽ توار ۽ دست کپیت بلے نرند ۽ بلند نہ
انت کہ بُوگ لوٹیت۔ عطا شاد ۽ ازم ۽ آرٹ ۽ حساب، زانت ۽ زانگ ۽ رد ۽ مزن ۽ مہمکین نامے، بلے آئی ۽ تہ ۽ آجزی ہما
کساس ۽ ہست کہ نرگیت ۽ بیان ۽ ہم نرور ۽ جہلیں توارے ۽ کنت۔ آئی ۽ کنگ انت کہ اے زمانگ ۽ چہ من ہر چیز پل
انگ ۽ آوار جنگ، اگاں چیزے پشت کپنگ گڑا آ منی ہمے ازم انت کہ شئیر ۽ لچہانی دروشم ۽ منگ انت ۽ ہمے منی گڑی
نشانی ۽ بچار انت۔

شاد اے کوڑو ۽ چنگس من ۽ آوار چتہ

بس ہمے نقش و نشاناں چہ دل ۽ گار کن

(شاد، ۲۰۱۵: ۲۵۳)

عطا شاد وتی اے شئیر ۽ نرگیت ۽ بنگیں رنگے پیش دارگ ۽ انت، وتی ازم ۽ تویپ ۽ ستا ۽ توییلے (جو ازے)
شوہازگ ۽ انت۔ آکھتیت بلے کہ دنیا ۽ ہر چیز آوار جنگ، بلے منی شئیری ازم منی رکنگ ۽ پشت کپنگ ۽ بس انت۔
من ۽ دنیا ۽ دگہ چچ چیز درکار نہ انت۔ چہ دنیا ۽ ہک چیز بے حاجت بُوگ، وت ۽ بچیک ۽ گستا کنگ، نرگیت ۽ دروشمے۔
بازو ہد ۽ شائر یا ساچشت کاروت ۽ چرے دنیا ۽ پہک جدا ۽ یک گستا کنت تاکہ تہنائی ۽ ایوکی ۽ تہ تاہر بہ گپیت۔ عطا شاد
ہم دنیا ۽ ہر چیز بے حاجت ۽ گستا ۽ گپ ۽ کنت۔ دنیا ۽ چچ چیز وتی بچار ۽ ڈس نہ لیکیت۔

عطا شاد چو کہ یک بنگپ ۽ لیکہ ۽ مردم نہ انت، نرگیت ۽ آئی ۽ ہک بنگپ ۽ اندر ۽ جاگہ کنگ۔ آئی ۽ سیاسی ۽

سماجی بنگپانی تہ ۽ ہم نرگیت پدراہیں دروشمے ۽ درانت۔ عطا شاد ۽ دستونکانی اے بنداں اگاں سیاسی یا سماجی تک ۽ مانا
کننگ بہ بیت گڑا ماگشت کنان کہ اے سیاسی نرگیت ۽ جو انیں مسال ۽ درور انت۔

تو منی ساہگ ۽ سار تیل آپ ۽

من مباں روج تراپلا شیت

(شمارہ، ۲۰۱۵:۲۰۰۰)

گر ندیک ڈا ہے بز ان ئے کہ شلیت طوفانے
پہ تو یکھکے، اے تہنبل ءتاہیر منی

(شمارہ، ۱۹۹۶:۳۱)

بلوچی نوکیں شائری ءنرگسیت ءردء دگہ مز نیں نامے مبارک قاضی انت۔ قاضی ءبلوچی نوکیں شائری ء
درستاں چہ گسین نام کش انگلیں (The most populated) لچہ کار ءنام دینگ بہ بیت، تہ رءنہ انت۔ آئی ءگوں وتی
شئیری ءود ءکمال ءبلوچی نوکیں شائری ءجدائیں در شاندا ب ءدستا نے گیشینگ ءپہ وت ءمز نیں نامے اشنگ۔

مبارک قاضی وتی نام ءبزانت ءمبارکیں شاعرے، آئی ءوتی زند ءہمنچو مھر
رستگ کہ منی ہیال ءاید گہ شاعرانی نصیبت ءنہ بوتگ۔ اے مھر پہ آئی ءماڑی ء
قلاتے نہ انت بلکیں آئی ءدوست کنوکانی ہما مھر انت کہ ہک شاعر ءنبشہ کار ء

نصیب نہ بیت۔ (داد، ۲۰۰۳:۹)

مبارک قاضی ءنامداری ءنوب آئی ءتنازعہ شخصیت انت۔ آئی ءسپاہ چہ وتی زانت ءشائری ءچٹ جدائیں
چیزے۔ آوڑ کہ آئی ءشائری ءازم انت، زاتی زندگی نہ انت۔ آوتی ہسے تنازعہ شخصیت ءوتی شائری ءنامداری ءس ءنوب
لیکت۔ اے درگت ءآوتی گلگد ارے ءوت گشیت کہ:

”من گشاں گندے منی ہے تنازعہ این شخصیت ءمنی شاعری ءراہنکس مشہور
کگ اگاں من اے تنازعہ این شخصیت ءواجہ مہوتیناں۔۔۔ بلکیں من اے
پیم ءمشہور نہ بوتگ اتاں، ءناں کہ منی approach مھلوک ءچو قبول کنگ

ات“ (قاضی، ۲۰۱۹:۲۲۳)

آچہ کسانى ءیلہ چر تہیں مردے بوتگ۔ ناں آئی ءلوگ ءگر ءبندمان آورنگ انت نیکہ چاگرد ءپابندی ء
رہیدگ۔ ہسے پیم ءلبزانتک ءشائری ءہم آربیت ءکوہنگ کدگی ءمنوگر نہ بوتگ۔ چو اردو لچہ کار اسد اللہ غالب ء
وڑ ءمبارک قاضی ءنرگسیت ءبازیں تک ءپہنات انت۔ یکے اے کہ آمل ءقاضی نیں کہولے ءوددی بوتگ، ءمبارک
قاضی ءمدام وتی کہول ءسراپہر ءناز بوتگ۔ آئی ءچند ہم قرآن شریف ءحافظ ءوانو کے بوتگ، باز براں ماں وتی زاتی
مجلس ءدیواناں قرآنی آیات ءسورت ءے ونگ ءمانا کنگ انت۔ ایشی ءابید آئی ءوتی شائری ءہم اے چیز ءدرشان

نرگسیت ۽ رنگ ۽ ہم بیان کنگ۔ چوش کہ آئی ۽ دستونکائی اے بند آنت۔

تو قاضی سترگندہ کارے بہ بے

تئی پنت ۽ وازاں دل ۽ جاگہ انت

(قاضی، ۲۰۱۲: ۱۰۴)

سورہ کوثر، الحمد ۽ آیات بہ باں

داں ہستاں اے دنیا ۽ من یاد باں

(قاضی، ۲۰۰۳: ۷۸)

مبارک قاضی ۽ اے احساس ۽ برتری ۽ دگہ سوبے وتی چند ۽ بالاد ۽ بدن (جسم)، رنگ ۽ دانگ ۽ زیبائی ۽ سراپہر ۽ نشان کنگ انت۔ آداں زند ۽ گڈی روچاں برے یک رنگ ۽ دروشمے ۽ آت، لاگر ۽ زور بونگ ۽ درابید آئی ۽ بدن ۽ بالاد، دیم ۽ ریش ۽ بروتانی رنگ ۽ داب ہما پیم ۽ آت۔ ورنائی ۽ ہم آئی ۽ برے ریش ۽ بروت داہنگ آنت ۽ برے ساگ آنت کلین شیو بوتگ۔ قاضی بازیں مدتاں سیاسی چست ۽ ایرانی سوب ۽ کید ۽ زندانی بوتگ۔ اے یہ قاضی ۽ مزنیں وشنامی ۽ نیک نامی یے بوتگ کہ قاضی ۽ وت بیسی (خود اعتمادی) ۽ گیشی ۽ وسیلہ بوتگ۔ قاضی ۽ کھول ۽ سیاسی حساب ۽ باز کر بانی دانگ، ہسے ہاتر ۽ لس مہلوک ۽ دل ۽ پہ قاضی ۽ مزنیں شان ۽ بوہیری یے بوتگ۔ قاضی ۽ ہم مہلوک ۽ جیڑہ ۽ اڑ ۽ جنجالانی ہیال گور بوتگ۔ آدم ام راستی ۽ بیرک دار بوتگ۔

تو من ۽ را

ہزار رند ۽ پاہو بدئے

سوچ ۽ قبر ۽ بکن

من مراں خاک باں

پادکایاں

پدا

راستین ۽ گشتاں (قاضی، ۲۰۰۷: ۵۵)

نرگسیت یک نفسیاتی جاوڑے کہ ہمک مردم ۽ سائیگی ۽ بہرے۔ ساچشت کاریں مردم کہ وت ۽ چاگر دے زانت کار ۽ سر پدی یں مردم لیک آنت، آہانی گور ۽ نرگسیت یا احساس برتری چہ ایدگہ مردماں گیشتر انت۔ پدا ہما ساچشت کار

کہ آئی ء لس مہلوک ء دلاں مز نہیں شرپ ء جاگہ یے بہ بیت، آچہ ء گیسن نرگسیت ء آماج بیت۔ اگاں لس مہلوک ء دلاں آئی ء شان ء شرپ کم بہ بیت ہم آزرگسیت ء چاڑ ء ملاراں چہ ایرما د بوت نہ کنت۔

ایک تخلیق کار کو عام طور پر ایک غیر معمولی شخصیت خیال کیا جاتا ہے۔ اگر اسے مقبولیت کی سند مل جائے تو وہ عام لوگوں کے لیے ایک ماورائے ہستی بن جاتا ہے اور اگر ایسا نہیں ہو تو اسے ایک نفسیاتی مریض یا نیوروتک سمجھا جاتا ہے۔ نفسیاتی نقطہ نظر سے تخلیقیت اور ذہنی مرض یا نیوروسس کی بنیاد ایک ہی ہوتی ہے۔
(راؤ، ۲۰۲۰: ۳۷)

پٹ ء پول ء ورد ء نرگسیت نہ ایوک ء مبارک قاضی ء زات ء گوں بندوک انت بلکیں آوتی شازی ء ازم ء سرا ہم مز نہیں پہر ء شانے کنت۔ اے ہرچہ آئی ء گلگد اراں پد رانت، آماہتاک سچکان گودر ء گوں تران کنان ء گشیت:
”منی شاعری ء ادب ء توامیں رجحانات بدل گنگ انت“ (قاضی، ۱۸: ۲۰۰۷)

ہمے پیم ء تاکنڈ ”پنگ“ ء وتی گلگد ارے ء انجیں دانک گشیت کہ نرگسیت ء شمار بنت۔
”من ہے سرپد باں کہ من وتی حد ء کامیابیں شاعرے آں۔ دیما اللہ بزانت“۔ (قاضی، ۲۰۰۷: ۴۴)

مبارک قاضی ء ہم وتی نامداری ء زانت ء سرا پہر ء شان بوتگ۔ آئی ء وتی شنیر ء گالانی لکت ء لس مہلوک ء سیاسی ء سماجی ہیل کاری ء ڈبہ وتی کوپگان زرتگ۔ آہ ایوک ء نا ذرائی ء پچارگ ء ڈائینگنوز کنو کے بوتگ، بلکیں ذراہ ء هلاج کنگ ء زمہ واری ء ہم گون بوتگ۔ اے درگت ء آئی ء وتی شازی ء جند ء سرا ہم پہر ء شان بوتگ۔
دولہبز قاضی ء انچوپہ دیم ر دنہ کنگ
اے پیر مد ء نمیر انیں داستانے گون
(قاضی، ۲۰۱۹: ۵۱)

وتی زانت ء زانگ، داتگیں کر بانی ء ہزار جنجال ء چپا کشی ء سرا پہر ء شان کنان ء آوت پسندی ء نرگسیت ء ہما حد ء روت ء رسیت کہ اود ء آوتی ہستی ء انجیں مانا یے دنت کہ بیدے آئی ء گشے چاگرد دھورک ء ہمالیگ بیت۔
دل ء دردانی قاضی رتہ واراں

اے دانائی پہ سیم زرنہ تنگ

(قاضی، ۲۰۰۳: ۸۴)

وقتی دوستانی شکان گم، وقتی دژ منانی بد ستم

چشمیں قاضی یے کہ مبارک انت، پدا مشکل انت کہ ودی بہ بیت

(ہمیش، ۱۰۸)

قاضی نرگسیت ء دگہ سوبے ایش انت کہ آوتی نرگسیت ء جواز ء شوہازیت۔ وقتی ذات ء گیسق ارزشت

دنت ء چہ وقتی ذات ء دراتک نہ کنت۔ شازی ء حساب ء ہم آئی ء نرگسیت ہا ایلاں سرانت کہ آوتی شکیراں گوہر کیمتی

لیکیت پیگمبرانی دڑیں دانکاں ہم دیما تر سر پد بیت۔

قاضی انجیں گال کتاراں من پہ گل ء

پیگمبر ہم شکیراں چشمیں پر بست نہ کنت

(قاضی، ۲۰۱۲: ۸۷)

مبارک قاضی ء وقتی شازی ء مہر ء اشک ء رھند ہم بدل کنگ آنت۔ مرزا اسد اللہ غالب ء ابیداردو لہز انک ء

آشک مدام دوست دار ء زیر ء منت انت۔ بلوچی نوکیں شازی ء بنداتی شازی گور ء ہم اردو شازی ء سان ء اسر گندگ

بنت، بلے مبارک قاضی ء شازی ء چو غالب ء وڑ ء دوست دار ء گول بے ہا جتی ء سراں سری ء ندرار گے درابیت کہ اسل ء

نرگسیت ء رنگ ء دروشے۔ آ دوست دار ء منت ء دز بندی کنگ ء گیسق وقتی من دوستی ءوت پرستی ء برجم دارگ لوٹیت۔

اے دہر ء عاشقانان بس نگاہے دلبر ء لوٹیت

نہ چارے تو اگاں سہتے جہان ء چم دگہ باز انت

شموشاں چہ دل ء تئی مند ء نیاد ء مہر ء سو گاتاں

اے امر و زانت ادایا تانی شینک ء شم دگہ باز انت

(قاضی، ۲۰۰۸: ۵۱)

مناں کہ تو جہان ء گلے زینت ءے بلے

تئی بے بہائیں حسن ء ستا من کدی کنگ

(قاضی، ۲۰۰۷: ۷۲)

قاضی اے بے حاجتی آئی من دوستی و نرسیت انت کہ آوتی دوست دار و ہاتر و قوتی تب و میل (مزاج) و بدل کنگ و ہج ساڑی نہ انت۔ آئی و قوتی آزات تہی و قوت پرستی و سرا ہمنچو ناز انت کہ آئی و قوتی دوست دار و ہٹل و آدا ہم مان نیانت۔ قاضی و اشک و آشکی و حساب و ریت و ہند پڑ و ہنگ و نوک کنگ انت۔

مبارک قاضی و شمیراں و دوستی، من دوستی، نرسیت و درور مز میں کسائے و موجود انت۔ آئی اے و ت پسندی و بنلا و قوتی کہول و ہاندان و برتری، چند و ت بیہی انت کہ آئی و سپاہ و شازی و ہم پڑ بیت۔ ہاس آئی و شمیرانی کہر باندانی (مقطع) تہ آئی و نرسیت میل تب و جوانی و درایت۔ قاضی و گور و جنگل، ریگزار، گیابان، نیز گاری، کید و بند و وڑیں لبز و چیدگ آئی و دروگ (فراریت) تب و میل و زاهر کن انت۔ اے درگت و لہتیں شمیرانی بند چو اے وڑ انت۔

انجیں ویرا نیں دیارے رستگاں
گاریں مگر گانی رَم انت مرد مگر گانت
(قاضی، ۲۰۱۳: ۲۸)

لبز ”آدینک“ نرسیت و در و ت دوستی و من دوستی و مانا و نرسیت و زانگ بیت۔ مبارک قاضی و آدینک و چیدگ و وڑ وڑیں مانا و نرسیت کار کپنگ کہ باز جاہ و ت پسندی و ہوار آکس، گونپ، اکہی، دیدار، دوست دار و جلوہ و ندر گانی دروشم و در بوتگ۔ آدینک و مارگی در، ہستی و انجیں دروشمے دنت کہ ہک نیمگ و دوست دار و رنگ و جلوہ گندگ و کایت۔ برے برے ہمے آدینک دریا و کور و دروشم و گپیت و اود و مبارک قاضی و ت چند و ندرگ و ہم مشکول بیت۔ اے اسل و نرسیت و ہما بنگی ہیال انت کہ یونان و نارس و قوتی آکس آپ تہ و دیسنگ و قوتی چند و شیدائی بوتگ۔

یکیں آدینک و من بیزاراتاں تودو کنگ انت
من و قوتی چند و شریداراتاں تودو کنگ انت
(قاضی، ۲۰۲۲: ۵۷)

بلوچی نوکیں شازی و عطا شاد و زنداگاں جدت پسندیں پلے کارے ہست گڑا آمیر مو من انت۔ میر مو من نوکی (جدیدیت) و پد نوکی (مابعد جدیدیت) و حساب و ہما شازی انت کہ آئی و بلوچی نوکیں شازی و جدائیں در شاندا ب و درانگازی و نوکیں راہ و در گیشینگ انت۔ آشاری و کسی گیگان کنگ و تیار نہ انت و قوتی ذاتی تجربتانی بنیاد و نوکیں کتہ کاری و ہج چک و پد نہ بیت۔ ہمے آئی و ازم و توانائی انت و آئی و قوتی ازم و سرا ہمنچو ناز انت، آکشیت من اے اہد و انجیں

رہسے ءاوشٹانگال اودء ہر کس کہ گوزیت منی رنگ ءدروشاں چہ بہرے گیپت ءدیم ءروت۔

گوزیت ہر کسے زوریت منی رنگ ء بہرے
اے ابدء رہسراں اوشٹانگیں گباراں من
(مومن، ۲۰۰۹: ۱۱۴)

منیراے تیز گامیں وھد جنزیت
بلے چاریت پداوشٹانگال من
(مومن، ۱۹۹۹: ۱۶۲)

اے گپ راستے کہ منیر مومن ء گول وئی جدائیں رنگ ءدرشانءاب ءیک اھدے سان مند کنگ ءھک
نوکیں لپے کارھائی ءداب ءشئیر نبشتہ کنگ ءواھگد ارانت۔ پمیشکا منیر مومن اے گپ ءپہ پہر ءشان گشیت کہ من
اے اھد گول وئی ازم ءرنگ ءدروشاں رُژناہ کنگ۔ نرگسیت ءھے دروشم آئی ءدستونک ءاے بند ءتہ ءنجنوائی ءپدرء
انت۔

ابدء بُت ءماوئی گوناپ بکش اتگ
مارانہ دیستگ ات تو زماگ بچارا تیں
(مومن، ۲۰۰۵: ۶۵)

نرگسیت ءدگہ یک تلکے چہ دنیا ءیک کر بُوگ ءامیشکی ءایو کی ءتہ ءساکم بُوگ انت۔ شانر وھدے تہنائی ءچنگی
ءپہ وت ءپناہ یے سر پد بیت ءھمیشی ءتہ ءپہ وت ءتاہیر ءچارے شوہازیت، اے اسل ءانسان ءنرگی مردم ءبرم ء
نفسیات ءبند درمی بہرے لیگ بیت۔ انسان کہ نہہ ماہ ءمات ءشکم ءپہ ایو کی گوازیبیت، اود ءاھے ایو کی ءتہ ءچار ءملارے
ءجاور ءچار بیت۔ برے برے انسان، ہاس نرگی مردم پہ تاہیر ءساکمی ءھاتر ءپداھما جاوراں گول دُچار کپک لوٹیت کہ
مات ءشکم ءآئی ءماراتگ۔

نرگی شخص کی نفسیات میں نفسیات میں یہ بات بھی داخل ہے کہ وہ اپنے احساس
برتری شیرازے کو منتشر دیکھ کر اپنے جنینی دور کی طرف لوٹنا چاہتا ہے۔ تاکہ وہ
اُس آرام و سکون کو پھر حاصل کر سکے جس سے وہ ماحول اور فطرت کے ہاتھوں
محروم کر دیا گیا ہے۔ وہ یہ بات جانتا ہے کہ جنینی دور کی طرف واقعی مراجعت

ناممکن ہے لہذا وہ ایسے مقام کی تلاش میں نکلتا ہے جہاں جنینی دور کی عافیت دوبارہ حاصل کر سکے۔ (راؤ، ۲۰۲۰: ۱۶۴)

منیر مومن ء شازی ء تہنائی، ایوکی ء چہ دنیا ء یک گستا بُوگ ء بنگپ نُوانی ء گندگ بنت۔ اے بوت کنت منیر ء چہ دنیا ء بے زاری یاوتی چند ء گم ء گرتیانی سوب بہ بیت۔ آچرے گم ء رنجان دُو ر ء گستا بُوگ ء یا آرام ء تاہیر گرگ ء ہاتر ء ابینک ء ایوک بیگ لوٹیت۔ منیر مومن ء تہنائی ء ندرارگ نرگسیت ء رد ء ہمارنگ ء بیان کنگ، وانوک ایوکی ء چاڑ ء ملاراں انچو لمانت گشے وت ہمے جاورانی آس ء سٹنگ ء پہ تاہیر ء شوہاز ء در کپتنگ۔

تشنکاں من منیر دیوان ء وتی

دل گشیت نوں چدا پادابس انت

(مومن، ۲۰۰۹: ۲۱)

چہ تئی شہر ء کہ دھدے در کپاں

ڈر چکے باں ء ماہ ء دل بند ء زرداں

(مومن، ۲۰۰۵: ۵۲)

شازی ء تہنائی ء چیدگ ء علامت باز رنگ ء دروشم ء بیان کنتگ بنت۔ چو کہ جنگل ء گیابان، ریگزار ء کوہسار، کید ء زندان یادگہ ہمے پیہیں جاگہ کہ اود ء ہچ ٹرک ء توار نیست، چٹ ہاموشی انت، کس تئی زاتی زندگی ء دزما نجنی نہ کنت، پُر تاہیریں ء پُر کپیئیں چاگردے۔ پمیشکا باز شازی تہنائی ء ایوکی ء پد ر کنتگ ء ہمے جاگہاں چیدگی دروشم ء وتی شازی ء ہوار گنج انت۔

مُرگ ء موسم شُست انت، نہ بنت واتر

ڈر چک اودا، ادا ء کبس تہنا

(مومن، ۲۰۲۲: ۹۰)

منیر مومن ء گور ء نرگسیت ء یک مَنیل ء رجانے ء دروشم گپتنگ ء اے مَنیل ء یک جدائیں اندازے ء درانگاز کنت۔ منیر ء شازی ء دریا، زر، ریگزار چو آدینکے ء پیہ ء انت کہ اود ء آئی ء زاتی زند، اھد ء درائیں ندرارگ، مہر ء ایشک ء داستان، دوست دار ء گوناپ ء رنگ ء جلوہ پدراہیں رنگے ء درابنت۔

سفر مرادے بلئے مُپتِ اَرَدِ کپاناں من
اے ریگزار تپان انت اُدمبرانان من
(مومن، ۲۰۲۲: ۴۶)

مہر دوستی، ایشک اُاشکی اُہم منیر مومن چہ نرگسیت اُدر نہ انت۔ منیر وتی ازم اُہمکی اُوت بیسہی اُہا کوہ اُ
چنگ اُاوشاتنگ کہ جہل اُچارگ اُوڑ اُنت۔ اُوتی دوست دار اُبر اُبر اُہم سگی اُبنیاد اُہر کنت۔ اُکثیت چاپ یک
دست اُتوار نہ کنت اُنیکہ مہر یک نیگی چیزے۔ پمیشکا آپہ پھر اُشان گشتیت۔

گوں ترا ہمسفر نیاں من
اُچ وتی زات اُدر نیاہاں من
(مومن، ۲۰۰۴: ۵۲)

بلوچی نوکیں شائری اُظفر علی ظفر اُگیشتر مہری اُاشکی بنگپ وتی سرہال کنگ انت۔ اُنی اُدری جیڑہ اُ
جنجالاں گین وتی زاتی اُاندری اُڑ اُجنجال در شان کنگ انت۔ پمیشکا Extrovert شائری اُگین Introvert
شائری لینگ بیت۔ چونہ انت کہ اُنی اُوتی چاگرد اُاید گہ بنگپاں گوں ہچ کار نہ بوتنگ، بلے اُنی اُدری جیڑہ اُجنجال ہم
وتی اندر اُمان گیننگ اُوتی جد اُیں تے اُدر اُنگاز کنگ انت۔ اُید گہ بنگپاں اُبید اُنی اُشائری اُنرگسیت اُتب اُمیل ہم
بازیں کسا سے اُدست کپنت۔

ہے کن ات بیلاں کہ ظفر گارانت
شاعرے شریں وار اُاوبالیں
(ظفر، ۲۰۱۶: ۸۶)

ہمے پیم اُکریم دشتی اُکم شئیر پر بستگ بلے اُنی اُچندے اُچیں لپ اُدستونک نبشتہ کنگ کہ اُنی اُزند اُچاگرد
سرجم اُوتی شائری اُحصار اُاورنگ اُجاگہ دانگ انت۔ نرگسیت اُر، د اُنی اُشئیر اُنی اُے بند جو انیں مسال اُدرور انت۔

تو بچار شان اُکہ مرنگ انگت اُلی کریم
سراماں حا کاں کپنگ اُفکر اُچہ سرداری نہ شئت
(ہمیش، ۲۶)

بلوچی نوکیں شائری اُنرگسیت اُشئیری مسال اُدرور گیشتر شائری لپ کارانی گور اُگندگ بنت۔ اُے درگت اُ

منظور بسمل چندے شئیرانی بندانت کہ نرگسیت ء بے میں دروزانگ بنت۔ منظور بسمل وت ء چوت ء پیسیر ء آشک ء صوفیانی ہم دروز لیکیت ء وت ء ہماہانی برابر کنت۔

ماکلندر، ماہجائی، ماہرید ء توکلی

مئے وڑ ء ہر کس بہ نوشت یا بہ کشیت لال بیت

(بسمل، ۲۰۰۸: ۵۱)

میر عمر میر ہم بلوچی نوکیں شائری ء ہالچہ کاراں چہ کیکہ کہ آئی ء گور ء نرگسیت ء نکش ء نشان پدرا نہیں دروشے

دراہنت۔

گنج انت انگت ء کہ منی گم من ء پر انت

اے وھد ء من کجارواں ک ء می دامن ء گراں

بلکیں ترارزہیر بزوراں منی گم ء

زند ء تو باریں چون کن ء وھدے من مراں

(میر، ۲۰۱۷: ۱۳)

میر عمر میر بہ بیت یا بلوچی نوکیں شائری ء اید گہ لپہ کار بہ بنت، ہک شائری لپہ کار ء شائری ء نرگسیت ء رنگ ء دروشم دست

کپنت۔ بلوچی نوکیں شائری زند ء ہک بنگپ ء سرہال ء سرتیج انت۔ زند ء ہر تک ء پہنات شائری ء رنگ ء جلوہ انت۔

آسر: نرگسیت نفسیاتی ء شہزانتی ء گالبدے کہ آئی ء ہنزہ یونان ء دیومالائی داستان ء کسہاں گوں بندوک انت۔

بلے لبزاتک ء ہم نرگسیت ء مزینیں بہرے ہوار انت۔ دنیا ء ہک لبزاتک، شائری ء ردانک ء نرگسیت ء رنگ ء دروشم

گون کپتنگ انت۔ ہمے پیم ء بلوچی شائری ء اوں نرگسیت ء جو انیں دابے ء جاگہ کنگ۔ بلوچی نوکیں شائری ء نرگسیت ء

شئیری مسال ء دروز مزینیں کچ ء کسا سے ء دست کپنت۔۔ نرگسیت ء اے سپر وھد ء ہمرائی ء شئیر ء گوں ماہند جان انت ء

روت۔

شوندات

بزدار، ڈاکٹر واحد، (۱۹۹۸) قدیم بلوچی شاعری کا تنقیدی جائزہ، قومی ادارہ برائے مطالعہ پاکستان اسلام آباد

بسمل، منظور، (۲۰۰۸)، آپ رنگ، گام پبلی کیشنز گوادر

دڑک، جام، (۲۰۰۶)، ڈر چین، (پوکار: بشیر احمد بلوچ)، بلوچی اکیڈمی کونٹہ

- داد، ڈاکٹر اے، آر، (۲۰۲۲)، بنیاد (مرتب: رازق راج)، عزت اکیڈمی پیچنگور
- داد، ڈاکٹر اے آر، (۲۰۱۲) لہذا لکھی گالینڈ، بلوچستان اکیڈمی تربت
- دشتی، کریم، (۲۰۰۸)، دل زریب بولان، بلوچی اکیڈمی کونہ
- راؤ، ڈاکٹر عاصمہ، اصغر، (۲۰۲۰)، جدید اردو غزل میں نرگسیت کا نفسیاتی مطالعہ، اظہار سنز ۱۹۔ اردو بازار لاہور
- شاد، فقیر، (۲۰۱۶)، میراث، فاضل ادبی کاروان، مند
- شاد، عطا، (۱۹۹۶)، روج گر، بلوچی اکیڈمی کونہ
- شاد، عطا، (۱۹۹۶) شپ سحر اندیم، بلوچی اکیڈمی کونہ
- شاد، عطا، (۲۰۱۲) دل بلیں، (ردء بند: ڈاکٹر اے آر داد) سچکان پہلی کیشنز، گوادر
- شاد، عطا، (۲۰۱۵) گلزمین (بلوچی کلیات) بلوچی اکیڈمی کونہ
- ظفر، علی ظفر، (۲۰۱۶)، ہسوسین دروت، بلوچی اکیڈمی کونہ
- عقفا، محمد حسین، (۲۰۰۷)، روکیں پل، بلوچی اکیڈمی کونہ
- فاضل، ملاء، (۲۰۱۳)، درپشو کیس سھیل (شوہاز: فقیر شاد)، بلال اسٹیشنز تربت
- قاضی، مبارک (۲۰۰۳) شاگ ماں سبزیں ساوڑے، ذرد پہلی کیشنز گوادر
- قاضی، مبارک (۲۰۱۲)، چولاں دریایل دانگ، نور پہلی کیشنز پسنی
- قاضی، مبارک (۱۹۹۰)، زر نوشت، بلوچ دود و ر بیدگی پوٹی انجمن کراچی
- مومن، منیر، (۱۹۹۹) نگاہ باتن سفر، میراث پہلی کیشنز پسنی
- مومن، منیر، (۲۰۲۲)، تھی ہیال کدر تانی مینگ، اوتاک مکران
- مومن، منیر، (۲۰۰۵)، دریا چنگے ہوشام انت، بلوچی اکیڈمی کونہ
- مومن، منیر، (۲۰۱۰)، پاس جنان انت دروازگ، زبان بحرین
- میر، عمر میر (۲۰۱۷) منی ارواہ نمیر ان انت، کندیل کتاب جاہ پیشکان
- نصیر، گل خان، (۲۰۱۴)، گال تیر کاریت، بلوچستان اکیڈمی کونہ
- ہاشمی، سید، (۱۹۸۸)، شکلیں شہجو، سید ہاشمی اکیڈمی کراچی
- ہاشمی، سید، (۲۰۰۹)، انگر ترونگل، سید ہاشمی اکیڈمی گوادر

Konrath, S.H,(2007) , A Brief History of Narcissism, University of

Michigan USA

Russell, G, A, (1985), Narcissism and Narcissistic Personality Disorder, The British Psychological Society